

'Inclusief perspectief' Aan de slag met inclusie in archieven

Vrijdag 15 maart 2019 – Nationaal Archief – Den Haag

Verslag van de studiedag van het Kennisplatform Educatie & Presentatie

De studiedag van het Kennisplatform Educatie & Presentatie was een groot succes. Ruim 80 deelnemers gingen vrijdag 15 maart aan de slag met het thema 'Inclusie in archieven'. Niet alleen medewerkers publieksbereik en dienstverlening waren op de studiedag afgekomen, ook enkele medewerkers collectiebeheer vonden het nuttig om inspiratie op te doen over dit organisatiebrede thema.

"Archives inspire!"

In haar welkomstwoord vertelde Linda Mol, hoofd a.i. afdeling Onderzoek en presentatie van het Nationaal Archief, hoe kritiek op de VOC-tentoonstelling leidde tot zelfreflectie en de start van inclusief denken binnen het Nationaal Archief. Dagvoorzitter Vincent Robijn, directeur van het Historisch Centrum Overijssel, leidde de studiedag in met een actief kennismakingsmoment en prikkelde de aanwezigen met de opmerking dat archieven geen 'afspiegeling van de samenleving' zijn maar van het personeelsbestand door de jaren heen. Kijkend naar de geschiedenis van archiefinstellingen en de samenstelling van de collecties, komt dat grotendeels neer op witte mensen, met name mannen, die vaak ook een kerkelijke functie bekleedden en ervoor zorgden dat de kerkarchieven werden opgenomen in de archiefbewaarplaatsen. De verwachting dat we tijdens deze dag inspiratie zouden opdoen om daarin verandering aan te brengen werd ruimschoots bewaarheid!

"Archieven zijn geen afspiegeling van de samenleving maar van het personeelsbestand, vaak roomwit."

Keynotes

'Who Killed the Archives? An Open and Shut Case...'

Andrew Payne, Head of Education & Outreach (The National Archives of the UK)

Andrew Payne hield een keynote over het nuttig en doeltreffend gebruik van archieven om mensen te inspireren een archief te bezoeken en hen actief bij archieven en geschiedenis te betrekken. Als voorbeeld lichtte hij de nieuwe strategie van de National Archives 'Archives Inspire' toe, die vooral gericht is op de gebruiker waardoor een grotere betrokkenheid bij archieven voor nieuwe doelgroepen kan worden bereikt.

"Archives need to be used and useful!"

'Inclusie door ruzie: emotienetwerken in het archief'

Hester Dibbits, bijzonder hoogleraar Historische Cultuur en Educatie (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Hester Dibbits ging in haar keynote in op wat emotienetwerken zijn en wat ze kunnen betekenen voor een meer inclusieve samenleving. Emotienetwerken stelt mensen in staat op een meer bewuste en verbindende wijze met elkaar te praten over cultureel erfgoed. Een aanpak die volgens Dibbits leidt tot meer erfgoedwijsheid voor iedereen die beroepsmatig of persoonlijk betrokken en begaan is met cultuur

Workshops

Tijdens de verschillende workshops gingen de deelnemers met experts op het gebied van inclusiviteit en diversiteit actief met elkaar aan de slag met inclusie in archieven.

Changing students' perspectives through Six Degrees of Separation

Andrew Payne, Head of Education and Outreach

Andrew Payne introduceerde de theorie 'Six Degrees of Separation' voor archieven om leerlingen op basis van documenten te laten reflecteren op de gebeurtenissen. De deelnemers gingen aan de slag met het leggen van verbindingen tussen twee historische documenten: een begin- en een einddocument, met behulp van een aantal zelf te selecteren documenten. Daarbij kozen ze zelf een invalshoek, waardoor verschillende verhalen ontstonden.

"Six Degrees of Separation: iedere levende persoon op aarde is maximaal zes stappen van elke andere persoon verwijderd. Die theorie uit 1929 kun je ook op archiefstukken toepassen, en het werkt. Top!"

Emotienetwerken

Hester Dibbits, bijzonder hoogleraar Historische Cultuur en Educatie

In de workshop van Hester Dibbits onderzochten de deelnemers hun positie ten opzichte van erfgoed (in dit geval een archiefstuk) en hoe die positie kan veranderen door het uitwisselen van ervaringen en het krijgen van meer informatie over het archiefstuk. Veranderen is een proces. Mensen (en daardoor organisaties) kunnen veranderen met behulp van het verandermodel ADKAR.

“Erfgoedwijsheid is de competentie die mensen in staat stelt om zich kritisch tot erfgoed te verhouden en het gesprek daarover te voeren, door oog te hebben voor de maatschappelijke dynamiek rond erfgoed en de eigen en andermans positie daarin.”

Storytelling – Een andere kijk op de geschiedenis

Raymond den Boestert, directeur, docent en vertelcoach Vertelacademie

Met Raymond den Boestert gingen de deelnemers op basis van een archiefstuk aan de slag met verschillende perspectieven van het verhaal en hoe je aan de hand van een bepaalde werkwijze die helpt om stap voor stap een verhaal om te zetten naar een vertelling vanuit een bepaald perspectief, kunt werken binnen het thema inclusie.

“Van wie wil ik de stem ook horen en wat zijn de dromen, angsten, geschiedenis van die persoon? Het doet een beroep op je inlevingsvermogen.”

Woorden Doen Ertoe

Robin Lelijveld en Richard Kofi, tentoonstellingsmakers Heden van het Slavernij-verleden en auteurs van de publicatie Woorden Doen Ertoe, Nationaal Museum van Wereldculturen

Robin Lelijveld en Richard Kofi discussieerden met de deelnemers over het belang van woordgebruik. Wanneer voel je je buitengesloten, wat betekent inclusiviteit, wat betekent het om te ‘dekoloniseren’ en over inclusief en exclusief taalgebruik in de archiefsector.

“Stel je open voor kritiek en suggesties en geef toe dat je keuzes maakt die niet perfect zijn maar dat je wel je best wilt doen ten behoeve van de samenleving.”

Een veranderkundig perspectief op werken aan diversiteit en inclusie

Joan Tol, Project Manager bij Federatie Cultuur

Joan van Tol sprak met de deelnemers over een veranderkundig perspectief op werken aan diversiteit en inclusie. Door verandering van mindset en gedrag en aan de hand van een verandermodel, kun je je strategie bepalen en stappen te zetten om tot een succesvolle verandering te komen.

“Inclusie zal alleen slagen als de organisatiestructuur op orde is.”

**Wie ben ik, wie was jij?
Medewerkers afdeling educatie Nationaal Archief**

In de onderwijstentoonstelling ‘Wie ben ik, wie was jij?’ ontdekten de deelnemers aan de hand van een historisch persoon dat gelijke behandeling en gelijke rechten niet vanzelfsprekend zijn. Het concept en de gemaakte keuzes in de tentoonstelling werden besproken met de ontwikkelaar Andrea Kieskamp en medewerkers van het Nationaal Archief.

“Chatten met iemand uit het verleden, die net zo oud is als jij. Een eigentijdse, actieve manier om verhalen anders te vertellen en kinderen intenser te betrekken bij het verleden.”

Inclusief perspectief – Dit nemen we mee, hiermee gaan we aan de slag!

Aan het eind van de dag bekeken dagvoorzitter Vincent Robijn en de deelnemers of de vragen waarmee de studiedag werd ingeleid, beantwoord waren.

Wat betekent inclusie?

Tijdens de verschillende workshops kwamen verschillende aspecten van inclusie aan de orde. Inclusie heeft te maken met inspraak, betrokkenheid, keuzes maken, luisteren, discussiëren, delen, samenwerken, meedoen, creativiteit, inlevingsvermogen, balans vinden, openstellen voor kritiek en suggesties.

Waar begin je?

Bij je eigen organisatie. Inclusie werk alleen bij een organisatiebrede aanpak (acquisitie, beheer, behoud, toegankelijk maken dienstverlening, publieksbereik). In plaats van ons te blijven richten op de taken van de organisatie zelf zouden we onszelf moeten aanpassen aan de behoeften van de gebruiker, het publiek, de bezoeker. Zorg voor erfgoedwijsheid. Interactie met het publiek, het publiek inspireren, uitnodigen tot creativiteit, actief locaties erbij betrekken die in archiefstukken voorkomen, het verhaal van een archiefstuk vanuit meerdere perspectieven vertellen, de verhalen van mensen met elkaar verbinden, meer diverse groepen in de samenleving laten samenwerken met respect voor elkaars ideeën en opvattingen.

Wat verandert er?

Meer mensen zullen zich bij archieven betrokken gaan voelen, zowel bij de archiefstukken als bij de archiefinstelling, in ontmoeting, discussie, verbinding, compassie, samenwerking, zelf geschiedenis maken.

“We need to make archives for everyone.”

Netwerken

Tussen de keynotes en de workshops door was er gedurende de dag voldoende ruimte om te netwerken en met elkaar in gesprek te gaan over het thema.

Zowel de deelnemers als de sprekers, workshopleiders, dagvoorzitter en organisatoren, waren tevreden over de keynotes, de workshops, de catering, de locatie en de organisatie.

We kunnen terugkijken op een geslaagde studiedag met inspirerende informatie en ideeën over het thema inclusie in archieven!

Onze speciale dank gaat uit naar KIA/Pleio en het Nationaal Archief voor de nodige ondersteuning, medewerking en gastvrijheid.

Presentaties, lezingteksten en verslagen van de workshops staan in de bestandenmap van het Kennisplatform Educatie & Presentatie.

Bij het maken van het verslag is, naast onze eigen aantekeningen, dankbaar gebruik gemaakt van de aantekeningen van Yteke van der Vegt en Savannah Aloserij.

Het organisatiecomité: Ellen Loozen, Esther van Velden, Caroline Nieuwendijk en Anneke van Waarden-Koets